

ELŐFIZETÉSI ARAK:

A kiadóhivatalban átveve:	
Egész évre	16 kor.
Negyedévre	4 "
Helyben házhoz hordva:	
Egész évre	20 kor.
Negyedévre	5 "
Videkre postán szállítva:	
Egész évre	24 kor.
Negyedévre	6 "

TISZÁNTÚL

POLITIKAI NAPILAP

M megjelenik minden nap a hétévi és ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal: Nagyvárad, Apáczai-utca 3.

A szerkesztőség kéziratok visszaadására vagy megőrzésére nem vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadóhivatalhoz intézendők.

Egyes szám ára 8 fillér.

NAGYVÁRAD, augusztus 7.

Fekete mise.

Evtizedekkel ezelőtt hajmeresztően jajgató cikkek jelentek meg minden rendezetlen felekezeti lapban. A tisztaeszlezi pör idején történt, amikor is annyira elhitették a magyar közönséggel a vérvád alaptalanságát, hogy végre sem mert róla nyíltan beszélni senki.

Most ugyanezek a lapok az egyházat támadják s a tisztaeszlezi dolognál sokkal felháborítóbb vádakot hordanak össze. A jámbor közönség pedig olvassa és vagy elhiszi, vagy legalább is nem mer ellene szólani.

Az embernek igazán megáll az esze ekkora türelem láttára. A papir, az türelmes, arra lehet akár milyen nagy hazugságokat ráírni, de a közönségtől már csak elvárhatnók, hogy e szemenszedett valótlanságokat ne vegye be.

Persze óvatosak a mi kedves lapársaink. Hazugságaikat nem a közelből, hanem Olaszországból kelezik, gondolván, hogy onnan könnyebben lehet elhitetni akármit. Aztán segítséget kapnak néhány olasz lapnak hasonló szellemű közleményeiben. Nincs ez a képtelen gazság, nincs az az elvetemültség, a mit az egyház szolgálaira rá ne fognának. Ha valami alávalóság történik Itáliában (s

bizony ott gyakran történik efféle a szabadkőműves uralom nagyobb dicsőségére, miniszterektől lefelé), a gonosztevőt a legvakmerőbb cinizmussal megteszik katolikus papnak vagy apácának. A célt nyilvánvaló: így akarják kompromitálni magat az egyházat, a vallást.

Fekete miséről irkálnak olyan történeteket, hogy igazán nehéz eldönteni, mi több bennük az ostobaság-e vagy a vakmerő hazudozás? Kiszinezik a »Rocambole ifjusága« című 24 kötetes cselédregényből kiollózott részletekkel s Ponson du Terrail és Montepin Xavér ponyvástilusát élvezheti a közönség az előkelő fővárosi napilapokból.

Ezt hívják magyar sajtónak. Magyar? Nem magyar biz annak sem szerkesztője, sem munkatársa. Magyar ember nem tud olyan vakmerően hazudni. Sajtó? Ezt a tisztos elnevezést sem érdemli meg a közönséges sajtakarók tömege. Nem ezért a sajtóért vértettek a 48-iki hősök! De van bennük valami magyar: magyar az előfizetők tömege. Magyar a pénz, a miből fenntartják. Ez már ránk vall. A házi hitelező a magyar gavallér földjét előbb kiarendálta aztán kiarverelte belőle a gazdát. Mi csak fizettük gavallérosan. Most éppen olyan gavallérosan fizeti a jámbor magyar azokat a lapokat, amelyek a lelkiismeretét árendálják ki s hazugságokkal fizetnek.

Mindenütt olyan a sajtó, a milyet a

közönség maga megérdemel. A sajtó színvonaláról le lehet olvasni, milyen magasan áll a közönség intelligenciája. S ha azt látjuk, hogy fekete miséről irt rablói-históriákat be lehet adni a nagy lapok közönségének, akkor jövünk csak igazán arra a meggyőződésre, mekkora szükség van nálunk a felnőttek oktatására! Ha így haladunk, akkor legközelebb a Pesti Hírlap — Olaszországból kelezve — nemzetközi boszorkánykongresszusról fog komoly hírt közölni, Tatár Péter és Bagó Márton összes művei után szabadon.

Intelligens ember nem tart a könyvtárában rémregényeket; ugyanattól az intelligens embertől azt is el lehet várni, hogy hasonló fércművekből táplálkozó lap címszalagján is restellje a nevét rányomatni. Mig ilyen lapok virágozhatnak, addig fölösleges dolog harmadik egyetemről beszélni. Értelemgyakorlatokra van szükség, értelemgyakorlatokra! *

Barabás Béla főispán. Károlyi István gróf tudvalevőleg Nagykárolyt képviselte a parlamentben. Helyére veje, Károlyi Gyula gróf fog lépni, aki most Arad megye főispánja. Valószínű, hogy Károlyi Gyulát egyhangulag megfogják választani. Az Arad vármegyei főispánságot pedig, mint emlegetik, Barabás Bélával készül betölteni a kormány. Barabás Bélát ezer szál fűzi Aradhoz. Most ugyan nem Arad képviselője, hanem Nagykőrösé, de azért Ba-

„TISZÁNTÚL“ TÁRCZÁJA.

A félelem.

Irtá: Ervin Carle.

A levegő szinte mozdulatlan volt. A tropikus éghajlat gyilkos forróáru napja égő sugárral tüzött le a fiuk fejére. Az ezred halálos táradtan vonult az izzó, felégett uton.

Az Egyesült Államok 15-ik számú gyalogezrede küzd-lemhez szokott derék fiukból állott, akik a hosszú téletlenség után, valóságos örömradiállal fogadták, mikor a port-tampai kikötőben horgonyt vettek a szállítóhajók, hogy az ezredet a kubai harctérre szállítsák.

A jó fiuk lelkiükből ráuntak az apró-cseprő indián hajszákra, s örültek, hogy végre munkát kapnak.

Hanem hát ilyen keménynek még sem hitték ezt a dolgot.

Egész éjszaka szakad az eső, ahogy csak szakadni bír, nappal pedig csaknem elepednek a gyilkos forróságtól. És aztán a posványos, miazmás levegő!

De hát egyszer csak mindennek vége szakad. És ma végre elkezdődött a munka is. 1898. június 1-je volt. A fiuk meg voltak elégedve. Egypár száz patront elpuffogattak és Santiágo is közel volt. A fekete szemű kubai szépek bizonyára szabadítókat üdvözlik a 15-ösökben és nem fognak fukarkodni kegyeikkel.

Az ezred lassan, kimerülten vánszorgott a jungle sűrűségeiben. A távolból halk, elmosódott fegyverropogás hallatszott. Néha bele bele szólt a morajba egy-egy rövid, tompa dörrénés — a spanyolok sortüze. Olykor egy egy élesebb sivitás is hallatszott, amelyre a fiatalabb ujjoncok riadtan kapták fejüket a vállaik közé, egy eltévedt golyó röpült a fejük felett. Az öreg, kipróbált legények szemé fölragyogott.

Hastings hadnagy, az első század legfiatalabb tisztje, elcsigázva botorkált századja után. Csodálatos az a távoli fegyvermoraj, a katonának olyan, mint a dajka altató meséje. A fiatal hadnagy lelkét is valami lágy zsongás járta át tőle. Almodorni kezdett. Hallotta, amint egy mély férfihang fölolvasta: Az Egyesült-

Allamok tanácsa és a képviselőház, tolmácsolja Hastings hadnagynak az amerikai nép köszönetét, a háboruban tanúsított bátorságáért és nemzeti ajándékképpen megzavaznak... ah sok, sok ezer dollárt. Aztán a parancsnoknak is csak lesz belátása — végre is ha valaki huszonkét éves korában már kapitány... a parancsnok leánykájának eze, ah az volna a jutalmak jutalma!

És a kis hadnagy lelkében egyre támadtak a légvárak és mindez olyan természetesnek látszott, olyan roppant egyszerűnek.

Mindig közelebből hallatszott a fegyverropogás és egyre gyakoribb lett a Mauser-golyók tütyülése, végre ritkulni kezdett a sűrűség és a jungle véget ért.

Az ezred benne volt a tűzvonalban. A küzdelem tárgyát egy magaslat képezte, melynek tetején egy kis erőd volt s amely a védekezés után itélve, erősen megszállva tartottak.

Az ezred parancsot kapott a csatározásra, s pár pillanat múlva széles vonalban igyekezett a magaslat felé.

Hastings hadnagy százada a jobb szárnyon

Első erdélyi géperőre berendezett kőfaragóműhely és s i r k ő g y á r .

Kolozsvár, Dézsma utca 21. sz.

Központi iroda Kolozsvár. Telefon 662.

Fiók telepek:

Déva.

Nagyszeben.

Bánpatak.

Gerstenbrein Tamás

szobrász és kőfaragó mester

Nagyvárad, Rákóczy-ut 55. (Diósi fatelep).

Ajánlja nagyraktárát: Saját készítményű márvány, gránit, syenit, labrador stb. Elvállal minden szakmába vágó munkát, ugyszintén régi síremlékekben. sírboltok s sírkövek renoválását a legolcsóbb árak mellett.

rabás megmaradt aradinak. Politikai körökben valószínűnek tartják, hogy Barabás elfogadja a főispáni méltóságot és ez esetben megüresedik a nagykörösi mandátum.

Biharvármegye a mult hóban.

A közigazgatási bizottság ülése.

Nagyvárad, augusztus 7.

Ma tartotta meg Biharvármegye közigazgatási bizottsága augusztus havi ülését. A különböző havi jelentéseken kívül, amelyek számot adtak a vármegye előző havi közegészségi, tanügyi, közgazdasági és közbiztonsági állapotáról, különös érdekességet adott a bizottság ülésének Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző fejelemi ügye. Keszthelyt ugyanis, mint megirtuk, a nagyvárad kir. törvényszék rágalmasz vétsége miatt jogérvényesen vád alá helyezte. A főjegyző vád alá helyezéséről szóló határozatot a törvényszék megfelelő intézkedés végett közölte Biharvárm. közigazgatási bizottságával, mely mai ülésén a vármegye főjegyzőjét, Keszthelyi Zoltánt, a törvény kategorikus rendelkezése folytán állásától felfüggesztette.

A főispánnak e sajnálatos ügyben, a közigazgatási bizottság mai ülésén tanított nemeslelkű magatartásából és a bizottság jelenvolt tagjainak hangulatából, melynek rövid szavakkal Beöthy László adott szép kifejezést, remélni lehet, hogy a szerencsétlen körülmények közt keletkezett Keszthelyi-ügy rövidesen kedvező befejezést fog nyerni, ami annál is inkább kívánatos, mert a főjegyző ügyének kedvező elintézése legkivált a közérdekek tekintetéből felette óhajtott.

A közigazgatási bizottság üléséről ez a részletes tudósításunk:

Biharvármegye közigazgatási bizottsága ma délelőtt tartotta meg augusztus havi rendes ülését. Az ülésen a bizottság tagjai tekintélyes számmal vettek részt. Jelen voltak:

Glac Antal főispán, Miskolczy Ferenc

alispán, Fetser Antal felsz., püspök, Beöthy László dr., Tisza Kálmán gróf, Lovassy Ferenc, Telegdi József, Cziffra Gerő, Markovics Károly, Wallner Ödön főügyész, Keszthelyi Zoltán m. főjegyző, Kondor Mihály, Móricz Ernő dr., Vasady Lajos kir. tanfelügyelő, Lázár Márton kir. alügyész; Varró Domokos kir. főmérnök; Mayor Lajos pénzügyigazgatóhelyettes, Hraniczky Károly árvaszéki elnök; Balogh János tb. főjegyző; Balázsházy Iván aljegyző, Des Echerolles Krusper Gilbert, Varga Ákos.

Havi jelentések

A bizottság ülését az elnöklő főispán pont 9 órakor nyitotta meg. A bizottság meghallgatta a különböző jelentéseket a vármegye első havi állapotáról.

Közöljük e jelentésekből a következő érdekesebb adatokat:

A vármegye egészségügyi állapota az elmúlt július hónapban kedvezőbb volt, mint a megelőző hónapban. Valamennyi járásban az emésztési szervek hurutos bántalma fordult elő. Hevenyterülő kórok előfordultak és pedig

a) roncsoló toroklob 8 járás 12 községében 15 esetben, gyógyulás 7, halál 6 esetben;

b) kanyaró 11 járás 17 községében 89 esetben; gyógyulás 63, halál 6 esetben;

c) vörheny 5 járás 5 községében 14 esetben; gyógyulás 12, halál 1 esetben;

d) hasi hagymáz 5 járás 8 községében 8 esetben; gyógyulás 5 esetben.

e) höghurut 5 járás 14 községében 186 esetben; gyógyulás 116, halál 11 esetben;

f) gyermekági láz 1 járás 3 községében 3 esetben.

Az állategészségügy július havában kedvezőtlenebb volt, mint az előző hónapban. Előfordultak nagyobb ragályok szórványosan és pedig lépfene 11, veszettség 13, takonykor 1, rühkor 2, juhhimlő 1, sertésvész 28, sertésorbánc 7 községben. Sertésvészről ez idő szerint 73 község van inficiálva.

Az állatállomány a tavalyi jótakarmánytermés következtében a mult évhez képest nagyobb. Az állatkivitel azonban a megye területéről csökkent.

A kir. tanfelügyelő jelentést tett a derecskei elemi iskola kézimunka tanításával megbízott tanítója, Ferk Irma és a gyantai igazgatótanító Vidics János felfüggesztéséről. Jelentést

tett az érkezett kultuszminiszteri rendeletekről. Kérte a bizottságot, kötelezte S.-Uzsopa községet községi elemi-iskola felállítására.

A pénzügyigazgatói jelentés szerint egyes adóban a mult hóban kevesebb folyt be a tavalyihoz képest.

A bizottság az összes jelentéseket tudomásul vette.

A főjegyzőt felfüggesztették.

A havi jelentések meghallgatása és tudomásul vétele után Keszthelyi Zoltán megyei főjegyző ismeretes ügye következett. A bizottság intézkedésére azért volt szükség, mert a nagyvárad kir. törvényszék Keszthelyi főjegyzőt rágalmasz vétsége miatt jogérvényesen vád alá helyezvén, az erről szóló határozatát megküldte Biharvármegyének.

Balogh János tb. főjegyző ismertette az ügyet, miután Keszthelyi Zoltán elhagyta az üléstermet. Az előadó javaslata úgy szólt, hogy Keszthelyi Zoltán főjegyző, tekintettel, hogy jogerősen vád alá van helyezve, lakáspénze és fizetése harmada élvezetének meghagyása mellett felfüggesztessék az 1886. évi XXIII. t.-c. 17. §. alapján.

Beöthy László dr.: Tekintetes Bizottság! Sajnálattal bír, az előadó javaslatát elfogadom, mert e tekintetben kategorikus a törvény rendelkezése. Mihelyt egy köztisztviselő vád alá van helyezve, ha mindjárt párbaj vétségeért is, a felfüggesztés kimondandó. Sajnálom azt, hogy idáig fejlődtek a dolgok, hogy a vármegye egyik kiváló, mindenkor közmegelegedésre eljáró tisztviselője ellen, a törvény erejénél fogva határozunk, kell, hogy a vármegye ügyeinek intézésétől tartózkodjék. Mikor azonban az előadói javaslatot elfogadom, két indítványt terjesztek a Tekintetes Bizottság elé. Az előadó a fizetés harmadát indítványozta meghagyni, nem is indítványozhatott mást. Indítványozom tehát, tegyen a bizottság előterjesztést a vármegye törvényhatósági bizottságához, hogy ez összeget a főjegyzői fizetés felére emelje fel. (Helyes. Indítványozom azután, hogy kereset)

haladt s a tiszteknek volt dolga, hogy a legénységet a felesleges tölténypazarlástól visszatartsa.

A harc igazán megkezdődött s a sorok már itt-ott ritkulni kezdtek. Hastings hadnagy mellett egy altiszt rogyott össze, halálosan találva. Merev, üveges tekintete, a halál rémületével szegeződött egy pillanatra hadnagyára, aztán elvágódott az uton. Mindenünnen káromkodás és jajszó hallatszik. Egyszer-egyszer az éles füttyülés helyett tompa ütődés hangja hallatszik és utána zuhanás. Valaki kidől a sorból, a golyó talált. És olyankor riadt tekintetek repülnek hátra a hely felé, ahol egy sötét vonagló tömeg elmaradt az uton.

Hastings hadnagy mellére valami különös szorongás nehezül. A napsugarat egyszerre színtelennek, bágyadtnak látja és tusakodik magában, hogy mi lehet az az érzés, amely a lélkét olyan orvul meglepte. Talán a félelem? Nevetséges! A kis hadnagy szégyeli magát a gondolat miatt is. Gépiesen nyul látszóve után és az ellenséges tábor felé kémlel.

A magaslat alig 500 lépésnyire volt tőle, de semmit sem lehetett látni. Néha-néha meg-

villan valami, — talán egy szurony hegye, vagy egy kardpenge.

És csodálatos, minden olyan csöndes, olyan halálosan csöndes. A fegyvertűz alig okoz valami lármát. Hát a küzdelem lármája hol marad, a diadalordítás, a tusakodás, fegyvercsatóság; — hol van a csatazaj, amit annyiszor hallani vélt álmodozásaiban.

A golyók sűrű pattogása megremegteti egész bensejét. Ha most egy őt is eltalálna, mint az altisztet! Az nem is lehet olyan borzasztó, hiszen az mosolygott... Csak a szeméi, a nyitott üveges szeméi voltak borzasztók. Az a tekintet még most is előtte van és szinte lenyűgözi, hipnotizálja.

Erőszakkal ragadja ki magát a rettenetes zsidbadságból és újra fölveti a kérdést:

— Félelem ez?

Igen ez a félelem. A jéghideg, a zsidbasztó félelem.

Iszonyu rémület szállja meg. Látja magát gyáván megfutamodni, és mint szökevényt megalázva állani bajtársai előtt.

— Nem! Nem! Csak azt ne!

Összeszorítja a fogait és görcsösen megmarkolja kardja kosarát.

A tüzelés élénkebbé válik s az ellenség egyre eredményesebben lö, megszokta a távolságot.

Az ostromló ezred földre lapulva igyekszik a magaslat felé. A tüzelés azonban tarthatatlanná válik. A századparancsnok hosszasan vizsgálja embereit. Sápadt, verejtékező arcok mindenütt, a szemek rettenetes halálfélelemről beszélnek. A parancsnok föláll fekvő helyzetéből és lassan rágyújt rövidszáru pipájára, mintha csak célpontul akarna szolgálni az ellenségnek. A tisztek követik példáját s a tűzvonal előtt járva-elve, egy-egy bátorító szóval, egy-egy triviális katonatréfával nyugtatják meg a legénységet. Ennek a manővernek nagyszerű hatása szokott lenni, de igen jó idegek kellenek hozzá.

Ha a tisztek közben egy bolond ólomdarab eltalálja — szép csöndesen, feltűnés nélkül kell itt hagynia ezt az árnyékvilágot, nehogy a többiek munkáját elrontsa. Noblesse oblige!

Hastings hadnagy is ott járt szakasza előtt. A vér lüktetését úgy érzi a halántékaiban, mintha ka'apácsütésekkel verdesnék a homlokát.

MIT IGYUNK?

hogyan egészségünket megóvjuk, mert csakis a természetes szénasavas ásványviz erre a legbiztosabb óvószert.

A mohai Ágnes-forrás, mint természetes szénasavas ásványvíz, föltétlenül tiszta, kellemes és olcsó savanyvíz; dus szénasavtartalmánál fogva nemcsak biztos óvószert fertőző elemek ellen, hanem a benne foglalt gyógyóknál fogva kitűnő szert a legkülönbözőbb gyomor-, légző- és húgyveszi betegségeknek, 20 év óta bebizonyosodott, hogy még ragályos betegségekkel is, mint typhus, cholera megküzdhet azok, a kik köszönhetően ivóvíz helyett a bakteriummentes mohai Ágnes-vízzel éltek. Legjelősebb orvosai szakteljesítéssel állnak elő. Számos elismerő nyilatkozat a forrás ismertetésében olvasható. Hátartások számára másfél literesnél valamivel nagyobb üvegekben minden kétes értékű mesterségesen szénasavval feltöltött vízzel, sőt a szódavízzel is olcsóbb, hogy az Ágnes-forrás vizét a legszegényebb ember is könnyen megszerezhesse, nagyobb vidéki városokban lerakott szervizeteket ugyanott a forrás leírásának ismertetéséig fűzete ingyen kapható. A forráskiszármazás — Kapható minden fűszerüzletben és elsőrangú vendéglőben.

Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai
Igyunk mohai

ÁGNES-

forrást, ha gyomor-, bél és légszűrőtől szabadulni akarunk.
forrást, ha a veséből gyógyítani akarjuk.
forrást, ha étvágyhiány és emésztési zavarok állanak be.
forrást, ha májbajoktól és sárgaságtól szabadulni akarunk.

Kedvelt borviz!

Főraktár: KISS KÁROLY urnál Nagyváradon.

sék meg a nagyváradi törvényszék az ügy soronki-vüli elintézésére, mivel mindenképen kívánatos volna, hogy e sajnálatos ügy hova-hamar be-jejezést nyerjen. Kérem az előadói javaslat ki-egészítéseként indítványaim elfogadását.

Glacé Anral főispán: A magam részéről hozzájárulok Beöthy bizottsági tag ur indítvá-nyaihoz és kérem a bizottságot, hogy azokat elfogadni méltóztassék. (Tetszés.)

A bizottság egyhangulag elfogadta az elő-adoi javaslatot kiegészítve Beöthy László in-dítványával.

Ezután apróbb ügyek következtek, me-lyeknek letárgyalása után az ülés fél 12 órakor véget ért.

A belényesi választás.

Nagy egyfelől a jelöltkeresés, másfelől sok a pályázó a belényesi választókerületben. A román szélső nemzetiségi politika lapjai állandóan foglalkoznak a belényesi mandátum ügyével, amivel nyilván elárulják, mennyire szeretnék ezt a kerületet megkaparítani. Az aradi Tribuna és a fővárosi Lupta nem is vesztegel, hogy a kerület román polgárságát a nemzetiségi politika javára hangolja, mindamellett még a pártnak jelöltje nincs a kerületben.

Nemzetiségi részről emlegetik Csordás János belényesi ügyvéd nevét, aki azonban a mandátumra való pályázó hajlandóságát eddig nem nyilváníthatta, mert mint tudósítónk je-lenti, Komáromban, mint vártüzér hadnagy most tölti fegyvergyakorlatát.

Tudósítónk értesítése szerint Csordás János ügyvédhez közel álló személytől hallották, hogy Csordás nem reflektál most a kerület jelöltsé-gére, mert állítólag még a múlt választás költségeit eddig nem heverte ki. Ezzel szem-ben tény az, hogy Belényesen senki nem hiszi el azt, hogy Csordás a neki netán felajánlott jelöltséget visszautasítaná.

Egyik nagyváradi lap társunk szerint Be-

A torkát valami névtelen erő szorongatja s a melléből kimarad a lélegzet.

Szakadatlan, szinte gépies mormogással be-szél maga elé:

— Én nem félek. Én nem félek.

Lopva odatekint a századparancsnokra. Az öreg ur nyugodtan diskurál az egyik ujonccal és közben olyan kedélyesen szivja rövid lapipá-ját, mintha csak a gyakorlótéren állana. Annak az embernek pedig családja, gyermekei van-nak; a nyugdíj pedig a kongresszus kegyétől függ és olyan nevelésesen csekély!

A fiatal hadnagnak szégyenpir borítja el az arcát.

A tüzelés valóságos pokoli erővel folyik. Előbb a kézi fegyverekből, aztán következett a vég kezdete — a gránát. Hogy üvölt, hogy bög az az istenverte gyalázatos jószág. Hastings hadnagnak úgy tűnik, mintha egynek egynek a repülése órákig tartana. Es mindig csak grá-nát és kartács!

A fiatal hadnagy előtt minden vérbe bo-rul. Egyszerre elhagyja minden ereje és irtó-zatos félelem lepi meg, hogy gyáva lesz. Ki-rántja kardját és előre ugorva ordítja:

— U ánam!

A san jouani szuronyostromnak sok áldo-zata volt s a bajtársak a gyilkos csata után földetlen fölvel álltak körül egy frissen hantolt sirt, amelyben egy hőselkü gyermekifju alusza örök álmait és lágyan, panaszosan sir belé a csöndes tropikus éjszakába a trombitahang, a 15 ösök takarodója.

lényesen a románság a lactalusi memorandista papot, Lukaciu Lászlót kívánja felléptetni. Erről azonban a belényesi választókerületben nem tudnak semmit s így azt mink rémlátás-nak tartjuk.

Alig állhat meg az a kombináció is, me-lyet egy fővárosi esti lap híresztel, mintha a nemzetiségi Mangra Vazul, a nagyváradi gör. kel püspöki helynököt léptetnék fel.

Mindezek önkényes kombinációk. Annyi a tény csupán, hogy felhívásokkal a nemzeti-párt már dolgozza a kerületet; az oláh falvakat ro-mán jogászok lepték el, akik a falvak választó népe hangulatát készítik elő a román nemze-tiségi-párt programja iránt, a párt azonban a kerület mandátumára jelölendő személy tekinte-tében csak ezután fog megállapodni, alkalmá-sint az e hó 17-én Belényesben tartandó jelölő gyűlésen.

A kerületben a függetlenségi-párt felté-lenül állít jelöltet.

Az eddig kombinációba hozott személyek portálása a sajtó részéről azonban nem más mint jelölt kínálás. A kerület függetlenségi polgársága mindaddig nagyon tartózkodó. Helyi alkalmas jelölt nincs, s így a választópolgárság a központtól várja, hogy alkalmas jelöltet küld-jön, a mely körül a kerület függetlenségi ér-zelmű polgársága tömörüljön. Kállay Frigyes személye alkalmasnak kínálkozik arra, hogy a kerületben a függetlenségi lobogót a bukástól megmentse, a sajtó részéről portált többi sze-mélyek iránt azonban alig mutatkozik lelke-sedés.

Salusinszky Imrét nagyváradi független-lenségi lap társunk is portálja, azonban a kerü-let polgársága megbízható értesülésünk szerint nem érdeklődik szerfeleit utána. A személyben való konkrét megállapodás csak ezek után válik el.

A belényesi választás ma már Biharvár-megye alispánját is foglalkoztatta, mint a me-gyei központi választmány elnökét. Ma érkezett be tudniillik Náray Lajos képviselőházi ale-lnök felhívása, hogy a Barta Ferenc lemondása folytán szükségessé vált új képviselőválasztás iránt a belényesi kerületben a törvényes intéz-keéseket megtegye.

A felhívásra az alispán nyomban össze-hívta e hó 12-ére a központi választmányt.

Maga a választás belényesi tudósítónk je-lentése szerint e hó 21-ike és 30-ika közti időben fog lefolyni.

A képviselőház elnökének leirata egyuttal legjobb cáfolata annak az alaptalan vádnak, mintha Barta Ferenc, a belényesi kerület ed-digi képviselője még mindig nem mondott volna le mandátumáról.

Erőszakosságok egy jegyzőválasztás körül.

Sarkadkeresztur községében a múlt hó 30 án volt meg az üresedésben levő községi jegyzői tiszt betöltése választás utján. A község képviselőtestülete Porteleky Sándor csökmői jegyzőt választotta meg két szótöbbséggel. Falu Kornél, a község eddigi helyettes jegyzője el-lenében.

A választás ellen a mai napon fellebbezést adtak be Nagy Endre ev. ref. lelkész, Móga Vazul gör. kel. lelkész és társaik sarkadkeresz-turi lakosok a választás megsemmisítése iránt.

Ha igaz az, amit a fellebbezés a választás törvényessége ellen felhoz, akkor igazán sajná-latos k pe táru elénk egy választásnak, melyen

a megválasztott jegyző győzelmét vesztegetések, és hajmeresztő erőszakosságok, életveszélyes fenyegetések révén biztosították.

A fellebbezés szerint a megválasztott jegyző emberei életveszélyes fenyegetésekkel akartak a felebbezők közül egyeseket arra kényszeri-teni, hogy Portelekyre szavazzanak.

A választás előtt 2 nappal állítólag Por-teleky emberei rálítottak Nagy Endre ev. ref. lelkészre és Szakál Gézára, mikor este 9 óra után az ev. ref. iskola előtt sétálgattak. Móga Vazul gör. kel. lelkész meg a választást meg-előzőleg figyelmeztették többen a hivei közül, hogy nagy bajba jut, ha nem szavaz Portelekyre. Móga a figyelmeztetést avval bocsátotta el, hogy Falu Kornél javára lekötötte má a sza-vát, tehát mint tisztességes ember ő rá fog szavazni.

A gör. kel. lelkész e kijelentése után a következő levelet kapta, mely a legkegyetlenebb kinhalált helyezi kilátásba a lelkész számára, ha elhatározása szerint szavazna.

Íme a fogyatékos ortografiával megírt levél:

T. c.

Móga Vazul lelkész urnak
(saját kezébe)

Helyben.

Lelkese Ur! — Közeleg ránk egy ne-vezetes nap, a július 30-ika, amikor is lesz a sarkadkereszturi jegyzőválasztás. Nevezetes nap és örömnap lesz sok magyarra, hogy elérik, hogy akaratok megvalósul, hanem még nevezetesebb lesz lelkész urra de az már nem lesz öröm, hanem bánatos lesz, ha egy olyan embert pártol, aki a vallásunkat gyűlöli, mint Falu Kornél. Szomorú nap lesz lelkész urra azért, mert van három darab tehene. de ennek a hónapnak 31-én dobolni fogják, hogy lelkész urnál lehet kapni igen szép marha húst, mert mind a hármát kezeimmel pusztítom el. Ez rgyik nevezetes nap lesz önre, a másik pedig a választás után, Még a templomban sem lesz biztonságban az élete. A gondolat egy a cselekedettel, ezt tudomására adom. Azért hát jó lesz meggondolni és terveitől elállani, mert a Sándor cár tragédiája semmi se volt ahoz képest, ami magára vár, mert ötöt legalább a bőrvél temették el egy darabba, de ha behatolhatunk a lakásába elevenen fogjuk megnyuzni, mert ez a terv megvaló-sul, ha el nem pályázik innen hazulról 30-án.

Erre esküszünk a görög keleti hitünkre és a szent keresztre, hogy ez megvalósul.

A fellebbezés a megvesztegetés gyanuját is felveti a választás ellen és e gyanut bizo-nyítani igyekszik. A megválasztott Porteleky főkortesé a fellebbezés szerint Busits József urad. gazdatiszt volt, aki jelöltje győzelmé ér-dekében nem riadt vissza semmiféle eszközöktől.

A fenyegetések és vesztegetések követke-zésében többen tartózkodtak a szavazástól, kiket a fellebbezés névszerint felemlit.

A választásból kifolyólag az okányi csendőr-őrs nyomozást teljesített a községben, melynek során megállapított, hogy a Móga Vazulnak irt veszedelmes levél Porteleky hiveitől szár-mazik. A levél miatt Móga életveszélyes fenye-getés címén ismeretlen tettesek ellen feljelen-tést tett s így a jegyzőválasztással a a büntető bíróság is fog foglalkozni.

Panaszóják még a felebbezők, hogy Por-teleky még a választás napján rendelkezett a jegyzői irodában, holott a jegyzőséget eddig hivatalosan át sem vette és csökmői jegyzői állásáról ma sem mondott le.

Kiváncsian várjuk a szenzációs jegyzővá-lasztás ügyében az elrendelendő vizsgálatot.

UJDONSÁGOK.

* **Kny Antal tb. kanonok aranymiséje.** A békési r. kath. hitközség érdemekben megőszült plébánosa, Kny Antal tb. kanonok, a gyulai kerület esperes-tanfelügyelője folyó évi augusztus hó 17-én tölti be áldozópapságának ötvenedik évét. E ritka jubileumot a hitközség augusztus 21-én ünnepli, amikor is délelőtt 10 órakor ünnepies hálaadó szentmise lesz. A szentmise után az ünnepelt üdvözlése következik. Délben 1 órakor a községi bérház dísztermében társasbéd lesz.

* **Személyváltások az egyházmegyében.** Megyés püspök urunk ő Excellenciájára mult hó 31-én Luzenben kelt intézkedésével Várad-Olasziba *Barabás György* debreczeni és *Hágen Ferenc* endrődi segédlelkészeket küldte. Debrecenbe s. lelkési minőségben *Bogdánffy Géza* került Gyuláról, oda *Kosich Gusztáv* Békéscsabáról, helyébe pedig *Lencse Agoston* Tasnádról. *Pircsy Márton* endrődi segédlelkész ily minőségben Görcsönbe került. A Szent József-intézetből *Németi József* II. praefectus a gyulai gymnasium tanári katedróját foglalja el, helyébe *Dérczy Imre* püspöki actuarius jő, kinek helyét az udvarban *Szilágyi József* alszerpap foglalja el. Az ujmisések közül ő Excellenciája *Csernay Gézát* Endrődre, *Heiler Nándort* Furtára, *Mellau Mártont* Tasnádra, és *Krajnik Györgyöt* Endrődre küldte káplánoknak, míg *Gálffy Sándort* karkáplánnak nevezte ki.

* **Városi közgyűlés.** Nagyvára város törvényhatósági bizottsága ma, csütörtökön délután 3 órakor tartja rendes közgyűlését. Valószínűleg kevesen lesznek jelen a városatyák, részint azért, mert jó részük nincsen itthon, részint pedig azért, mivel az ikolaügyön kívül alig kerül érdekesebb tárgy elintézésre.

* **Kitüntetett kántor-tanító.** Ő Felsége *Cseglédy György* nyug. csornai róm. katolikus kántor-tanító, a népoktatás terén szerzett érdemei elismerésül az arany érdemkeresztet adományozta.

* **A tankötelesek összeírása.** Az óvó és tankötelesek összeírása tekintetében érdekes újítást hozott be a vallás- és közoktatásügyi magy. kir. miniszter egy újabb rendelete. A rendelet hatályon kívül helyezte az 1902. évi utasítást az óvó és tankötelesek összeírása tárgyában és egészen új utasítást adott ki. Ez utasítás szerint ezentul nem az összes óvó és tanköteleseket kell összeírni, hanem összeírásra csak az óvodába és iskolába be nem iratkozott óvó és tankötelesek kerülnek. A tankötelesek összeírását az utasítás szerint természetesen csak szeptemberben fogatosítják. Az összeírás ez az új módja mindenestre praktikus, idő- és költségmegtakarítással jár. Az utasításról tegnap tett jelentést a kir. tanfelügyelő Biharvármegye közigazgatási bizottságának.

* **Új hitvallásos iskola Csatáron.** A váradi lat. szert. püspökség elhatározta, hogy Csatáron róm. kath. hitvallásos iskolát állít fel. A püspökség jószágigazgatósága az új hitvallásos iskola tervrajzát beterjesztette a nagyváradi államépítészeti hivatalhoz, mely az iskola és tanítói lak tervét csekély módosítással kivételre alkalmasnak találta. A vármegye közigazgatási bizottsága a tanfelügyelő által bemutatott tervrajzot mai ülésén az államépítészeti hivatal jelentéktelen módosításaival elfogadta. A csatári új róm. kath. iskola felépítését ezután hamarosan felépítetteti a püspökség.

* A második sínpár kiépítése a n.-váradai és velencei állomások között.

Mint már említettük, holnap, pénteken d. e. 9 órakor lesz a nagyváradi és a váradi-velencei vasut állomások között kiépítendő második sínpár lefektetése ügyében a közigazgatási bejárás. A dolog mélyen érinti Nagyvárad városát, mert a vasutvonal több utcán és a hegyi utakon fut keresztül s ha most nem gondoskodnak kellőleg a város a közforgalom érdekeinek megóvásáról, könnyen úgy járhatunk, mint 1869-ben, mikor a vasutat építették s a forgalmat a keskeny, szűk és alacsony hidakkal megbénították. A városi tanács tegnap foglalkozott ezzel a kérdéssel, hogy minő állápontra helyezkedjenek a város kiküldöttjei a közigazgatási bejárás. A városi tanács abban állapodott meg, hogy követelni fogja, miszerint a báró Gerliczy-ház mellett levő hegyi uton aluljáró utat készíttessen az államvasut. Itt ugy is nagy emelkedése van a mostani kocsiútnak s a bevágás nem ütközik technikai akadályokba. Az aluljárót a vágány alatt 5 méter magas és 8 méter szélesre kívánják. Kórház- és Kálvária-utcán az utca szélességének megfelelő s kellő magasságu hidak építését kívánják. A kutháznál és a Spitz-féle kavicstelepnél levő s a hegyre vezető hidakat magasaobra és szélesebbre kell építeni. Kívánja továbbá a város, hogy az új vasuti Körözshidon egy gyalogjáró is legyen a személyforgalom lebonyolítására. Mindezen munkálatok természetesen az államvasutak terhére készíttendők el, a város mindennemű hozzájárulása nélkül, legfeljebb a vasuti Körözshid gyalogjárójának kiépítéséhez járulna valamivel Nagyvárad városa. A legnehezebb azonban a kolozsvári utcai átjáró kérdésének a megoldása. A nagy vasuti forgalom folytán itt ma is meg van bénítva a közúti közlekedés, mivel naponta 60 vonatonál több fut ezen sínpáron keresztül s különösen hetivásáros napokon a kocsiközlekedés ezrekre megy. A kettős sínpár lefektetése s váltók kijebb helyezése után itt teljes lehetetlenség a közúti forgalmat fenntartani, tehát más megoldásról kell gondoskodni. A városi tanács több tagja tegnap előzetes helyszíni szemlét tartott a városi mérnök közbejöttével a kolozsvári-utcai átjárónál. Többféle megoldási terv merült fel, de mindegyik kivétel a költségeken kívül sok nehézségbe ütközik. Akár felüljáró, akár aluljáróval oldanák meg a kérdést, a szomszédos házakat valószínűleg ki kellene sajátítani. Szóba jött az is, hogy az utátjáró helyett a vashid felé párhuzamosan vezetnek az utat s aluljáróval jutnának át a vágány tulsó oldalára, ahol ismét a vágányokkal párhuzamosan vinnék fel Kolozsvári-utcára a szekérforgalmat. A gyalog közlekedésre pedig függőhidat építenének a vágányok felett. A tanács abban állapodott meg, hogy aluljáró ut készítését követeli az államvasutaktól. A közigazgatási bejárás az összes érdekelt részt vehetnek.

* **Tifusz s tábortáborban** Fővárosi tudósítónk jelenti: A pilis-csabai katonai táborban járványszerűen dühög a tifusz. A kiültőt tifuszról újabban jelentik, hogy a katonák közt óriási a rémület. A katonák sem enni, sem inni nem mernek, legjobban szeretnék, ha elvezényelnék őket a veszedelmes helyről. A veszedelmes járvány elterjedésének könnyen elejét lehetett volna venni, ha a katonai coff minden betegben nem szimulánst látta,

de a jelentkező beteget ágyba feküdni csak akkor engedi, mikor már jártányi ereje sincs a 40 fokos láztól.

* Megfellebbezett telepengedély.

Megemlékeztünk a városi tanács azon határozatáról, hogy a budapesti Mayer és Möller-cégnek telepengedélyt adott a közbűvőhidon felállítandó csont- és vérgyűjtő telepre. Ennek a közegészségellenes, bűzös bacillus teleprek az engedélyezését a városi tisztifőorvos közegészségügyi szempontokból ellenezte, azonban kikérték az állatorvos véleményét, aki az engedély megadását javasolta. És a tanács nem a közegészségügyi szakközeg, hanem az állatorvos véleményét tette magáévá. Ilyen is csak Nagyváradon történhet meg. Azonban a tanács határozata még elbírálás alá kerül s így valószínűleg reperálva lesz ez az abszurd határozat. Dr. *Halász Lajos* törvényhatósági bizottsági tag ugyanis a telepengedély megadása ellen fellebbezést nyújtott be.

* A derecske-székellyhídi vasut kiépítése.

Tervebe vették, hogy Derecske-Nagyléta és Székelyhid községek között kiépítik a vasutat, amely által a Szilágyságot hoznák közelebbi kapcsolatba Debrecennel. Ezen vasutvonalra Debrecen városa 100,000 korona hozzájárulást ajánlott meg, de az engedélyes társaság még újabb 105,000 kor. hozzájárulást kér Debrecenről, mert két község kivételével a többi érdekelt községek semmi hozzájárulást nem adnak. Ez az összekötő vasutvonal határozott kárára lenne az Érmelléknek és Nagyváradnak, mert a Szilágyság még ide irányuló forgalmát is Debrecenbe terelné.

* Az ev. ref. tanítónőképző kérelme.

Két éve már, hogy az ev. ref. tanítónőképző intézet városunkban megnyílt. Az intézet igazgatótanácsa azóta két ízben részesült Biharvármegye törvényhatósága részéről évi segélyben, és pedig az 1905—1906. tanévben 200 korona, az 1906—1907. tanévben 500 korona segéllyel járult Biharvármegye az intézet felállítására és fenntartására költségeihez. A most következő tanév kezdetén az intézet egy új osztályt és gyakorló elemi iskolát állít fel, amivel újabb költségei lesznek. Azért az intézet igazgatótanácsa nevében *Sulyok István* ev. ref. esperes, az intézet elnöke most újra avval a kérelemmel fordul Biharvármegye törvényhatósági bizottságához, hogy az intézetet az 1907—1908. tanévben is részesítse megfelelő évi segélyben s ilyképen mozdítsa elő az intézet virágzását. Az intézet igazgatótanácsának kérelmével Biharvármegye törvényhatósága majd őszi közgyűlésén fog foglalkozni s bizonyára nem fog elzárkózni ez alkalommal sem a segélyt kérő kulturintézmény támogatásától.

* **Ingyen előadás a szegény gyermekek részére.** Az Uránia mozgóteátrálé igazgatósága alkalmat akar nyújtani, hogy a gyönyörű képeket a szegény iskolás gyermekek is megtekinthessék. Holnap, aug. 9-én délután 3 órakor ingyen előadást tart az Uránia a szegény gyermekek részére. A jegyeket a kerületi rendőrbiztosok osztják ki. A rendőrség felhívja erre az érdekelt szülők figyelmét.

* **Alapkő szentelés.** A debreceni görög katolikusoknak, akik már négyezernél többen vannak, eddig nem volt templomuk. Részben Debrecen város áldozatkészségével most kezdtek meg új templomuk építését. Az új templom a Szent-Anna-utca végén épül, ahol a munkálatok már javában folynak, de az alapkö ünnepélyes letétele vasárnap fog megtörténni. Mivel még nincs templomuk, az ün-

nepélyes istentiszteletet vasárnap reggel a Szent-Anna-utcai róm. kath. templomban fogják megtartani, ahonnan processióval vonulnak az új templom helyéhez s ott az alapkö be- szentelése történik meg, majd az alapkö be- szentelés után az alkalmi predikációt a szabad ég alatt Karczub Endre szentszéki ülnök fogja megtartani. A körmenet azután visszavonul a róm. kath. templomba, ahol hálaadás lesz.

* **Kolozsvári-utca kiszélesítése.** Kolozsvári-utca a villamos vasut kitérő vágányainak lefektetése folytán a közúti forgalom csak nagy akadályokkal bonyolítható le. Különösen szűk az utca a Baptista-templom előtt. A városi tanácsban is szóba került tegnap ez a kérdés s tanakodtak a felett hogy miképen lehetne ezen a ponton a szabad közlekedést biztosítani. Itt apró rozoga házacska-k vannak, amelyeknek a sánc felé alig van udvaruk. Felmérték az az eszme, hogy ezt a pár rongyos házat ki kellene sajátítani. Az ügyet véleményezés végett kiadták a szépművészeti és közlekedési szakbizottságnak.

* **A szentföld.** A nagyváradi Uránia mozgófénykép színház legújabb műsora ismét kiváló izléssel van összeállítva. Ezúttal »A szentföld« az új műsor kiválóan érdekes és értékes attrakciója. Erről a gyönyörű, színpompás mozgókép-ről tart fölolvasást az esti előadásokon *Liptai Károly* hírlapíró társunk. A műsor többi képei a következők: Különös végrendelet. — Királyidill. — Bűvész. — A párizsi koldus. — Amor jegyzőkönyvéből. — A két kutyamó. — A sürgős levél. — Kutyák a rendőrség szolgálatában. — Csio Tau japán bűvész stb.

* **Hau ügyvéd ártatlan.** Az egész világon fölünést keltett a karlsruhei törvényszék ítélete, amely pusztára indiciumok alapján halálos ítéletet rótt rá Hau ügyvédre. Most egy távirat szerint szenzációs fordulat állott be az ügyben. Kiderült, hogy akit halálos ítélettel sújtottak, — ártatlan. Erről egy wiesbadeni távirat szól:

Hau ügyvéd ügyében jelentik, hogy a végtagyaláson említett öszszakálu urat, ki Melitorné meggyilkolá-ka alkalmával a két hölgy mögött ment és akiről eddig nem tudták, hogy kicsoda, báró Lindenau személyében kinyomozták. Báró Lindenau, aki Karlsruheban lakik, megerősíti, hogy nem az elítélt Hau ügyvéd volt a gyilkos.

* **Orvosok vándorgyűlése.** A magyar orvosok és természetvizsgálók Apponyi Albert gróf vallás- és közoktatásügyi miniszter elnöksége alatt e hó 25—29-ig tartják meg ez évi országos vándorgyűléstük Pozsonyban. A vándorgyűlésre az intézőbizottság Biharmegye törvényhatóságát is meghívta, melynek képviselőiben a vándorgyűlésen dr. *Móricz Ernő* vármegyei tisztifőorvos fog résztvenni.

* **Két bankó haldoklása.** A forgalomból már régen kikerült az öt és ötvenforintos bankjegy. Ném látni sehol ezeket a zöldhasú bankókat. — De azért bizonyára akad még ládafia, ahol meghúzódik egy-egy ilyen államjegy. — A hivatalos lap minapi számában megjelent egy kiemelés a forgalomban levő öt- és ötvenforintosokról: e szerint több százezerre rug a forgalomban levő államjegyek száma. Most már csak az Osztrák Magyar-Bank fogadja és cseréli ki ezeket a bankókat. De az Osztrák Magyar-Bank se hajlandó erre a szives- ségre. 1907. augusztus 31. — ez az utolsó nap, amelyiken a bank elfogadja az öt és ötvenforintosokat. Másnap nem érnek többet az össze-

gyűrt pizkos papirosnál. Azért ha valakinél van ilyen államjegy, siessen és váltsa be.

* **Ujabb vasuti katasztrófa.** Berlinből jelentik: A Thorn-berlini gyorsvonat tegnap este 11 óra 38 perckor Gnéteunél kisiklott. Az első híradás szerint a katasztrófának 20 halottja és 55 sebesültje van. Ma hajnalban négy holttestet huztak ki a vonat romjai alól. Hivatalos megállapítás szerint a katasztrófának eddig 8 halottja és 50 sebesültje van. A halottak közt van több berlini és két porosz arisztokrata. A fűtő és mozdonyvezető szörnyet haltak. A romhalmaz alatt még sok a holttest.

* **Véres holttest a ládában.** Borzalmas rejtélyről ad hirt egy marseillei távirat. A marseillei kikötőbe tegnap két utas érkezett Monte Carlóból: egy nő és egy 60 év körüli férfi. Partra szállva podgyászukat, egy ládát átadtak a hordárnak, hogy vigye a Hotel du Louore-ba. Maguk pedig kocsira szálltak. A hordár mikor a szálloda lépcsőjén vitte fel a ládát, észrevette, hogy a kulcslyukon keresztül vér szivárog ki a ládából. Nyomban jelentést tett róla a rendőrségnek, melynek egy bizottsága a ládát felnyitotta s abban egy darabokra vagdalt női holttestet talált. A feje és lábai le voltak vágva, melyeket egy másik podgyásztáskában talált meg. A két utast a rendőrség letartóztatta. A vizsgálóbíró előtt azt vallották, hogy nem ők ölték meg a nőt, akit csak futólag ismertek. A múlt vasárnap a meggyilkolt hölgy telkereste őket lakásukon és pénzt kért tőlük. Urána berohant a kedvese, aki lakásukon a hölgyet lelötte. Hogy a gyilkosság miatt ártatlanul ne kerüljenek gyanuba, határozták el magukat a holttest eltüntetésére és azért került a női holttest a ládába. A vizsgálóbíró nem hitte ez elbeszélésnek, hanem letartóztatta az utasokat, akik közül a férfi Gold-nak nevezte meg magát és a hölgyet mint feleségét mütatta be.

* **Ahol napirenden a gyilkosság.** Newyorki távirat szerint az északamerikai egyesült államok fővárosában napirenden vannak a gyilkosságok. E végből a kormány a városban ezer fővel szaporította a rendőrséget. E-vel kapcsolatosan két újabb gyilkosságról kapunk jelentést. Az egyiknek áldozata egy cseledeány, kit ismeretlen gyilkosok öltek meg s aztán rágyújtották a lakását; a másik esetben betörök öltek meg egy Pylar nevű gazdag kereskedőt, s aztán holttestét a kályhába rejtették.

* **Erőszakoskodó utasok a Szlavonián.** A kivándorlókat szállító Slavonia Cunard gőzös New Yorktól Triesztbe érkezett és igen sok olasz visszavándorlót hozott magával. A tengeren 2 olasz tizuszban meghalt, s holttestüket a kapitány a tengerbe akarta sülyeszteni a szabályok szerint. Ezt az olasz visszavándorlók nem akarták megengedni, s követelték hogy a holtakat vigye el Nápolyig. A kapitány megakartta a zendülőket kötni, mire azok azzal fenyegetőztek, hogy ha partra jutnak elsülyeszti a Cunard valamelyik hajóját. A kapitány tekintettel az olaszok nagy számára kénytelen volt a halottakat Nápolyig elszállítani, hol jelentést tett a rendőrségnek.

* **Öngyilkos bírósági irnok.** Tegnap d. u. temették el Margitán *Varga Ferenc* odaváló járásbírói irnokot, aki tegnap délelőtt revolverrel halántékán lötte magát és meg-

halt. Az öngyilkos tisztviselő családja iránt általános a községben a részvétel. *Varga Ferenc* ezelőtt mintegy 6 évvel házasodott. Házasságából három gyermek származott. A három ne- neveletlen árva gyermek és a bánatos özvegy mély sokogással kísérte el utolsó útján a halottat a sírig, melybe az apát és férjet hir szerint az alkohol döntötte.

TÁVIRATOK.

Az angol király Ischlben.

Ischl, aug. 7. Augusztus 15-én, a mikor az angol király itt időzik, színházi diszeldadást tartanak, melynek idejét este kilenc órára tüzték ki. Azután a két uralkodó Ischlben sétakocsizást tesz.

A swinemüdei találkozás.

Swinemünde, aug. 7. Vilmos császár ma este 10 órakor elutazott.

Budapest, aug. 7. Berlinből táviratozzák: Vilmos császár ma hazaérkezett Berlinbe. A császár legközelebb a norvég vizekre megy.

Kossuth betegsége.

Budapest, aug. 7. Herkulesfürdőről jelentik, hogy Kossuth Ferenc keresk. miniszter jobban van, állapotában lényeges javulás állott be.

Nemzetközi eucharisztikus kongresszus.

Metz, aug. 7. Tegnap este nyitották meg itt a 18. nemzetközi eucharisztikus kongresszusot. Ez Németországban az első ilyen gyűlés. A bejelentett tagok száma eddig kerek számban hatezer. Három órakor megérkezett Vanutelli biboros pápai delegátus, akit a pálya-udvaron a járási elnök üdvözölt. A biboros a pápa nevében köszönetet mondott az üdvözlésért és kérte, hogy ezt a köszönetet a császárnak is tolmácsolják.

Képviselő és szerkesztő

Zágráb, aug. 7. A Zágráb kávéház előtt ma este Elegovics dr., Starcevic párti képviselő revolverrel rálőtt Wilderre, a »Pokset« c. ujság szerkesztőjére, amiért ez azt írta róla az ujságjában, hogy ő a csendőrséget a haladó- pártiak ellen uszította.

A casablancái bombázás.

London, augusztus 7. Egy 6-áról keltezett tengeri ujságtávirat jelenti: A partraszállott csapatok Casablancában a konzulátusokhoz vezető uton 160 benschülöttet szurkáltak le szuronyal. A hadihajók a várost egész napon át bombázták. A bombázásnak több száz benschülött esett áldozatul. A város közelében lévő falvakat a bombák elpusztították.

Oran, augusztus 7. A Gloire Candé és Jeanne d'Arc cirkálók, amelyek egyikének fedélzeten a casablancái konzul tartózkodik, ma délelőtt fokozott sebeséggel indultak Mers-El-Kebirbe, hogy holnap reggel Casablancába érjenek. A Goeydon cirkáló az idegen légió két századával ma délben indult el. Maugin, a francia-spanyol rendőrség főnöke ma Casablancába érkezett.

Tanger, aug. 6. A Casablancában e hó 5-én történt eseményekről a következő pontos

jelentés érkezett: A Neuville francia konzul kivánságára e hó 4-én Muley Amin casablancái basa a Galilée cirkáló parancsnokával együtt elhatározták, hogy másnap reggel 5 órakor megnyitják a kikötő felé vezető kaput, hogy egy, a konzulátusok védelmére kirendelt század bevonulhasson a városba. Amidőn a század megérkezett, az arabok, közöttük a maghzen számos katonája, puskaövéssel fogadták. Az arabok elűzése után a század elérkezett a konzulátusig, közben a Galilée cirkáló a várost az európai negyed kivételével bombázni kezdte. A Duchayla cirkáló körül szintén egy század szállott partra, majd ez is megkezdte a tüzelést. Miután a tengerészkatona megszállották a várost és a törzsek több támadását visszaverték, a Duchayla Melinit-lövegekkel szétszórta az ellenséget. Az arabok súlyos veszteségeket szenvedtek. A városban egy európai sem sebesült meg.

NYILTTÉR.

Vettük a következő értesítést!

Reichard Áruházában

Fő-utcán

megérkeztek a tavaszi és nyári újdonságok a következő cikkek-ből: Préhler, Ita, angol- és olasz kalapok! Obervelder és Ladstädter-féle szalmakalapok. Eredeti Panama-kalapok. Férfi-, női- és gyermek színes cipők. Angol zeñr ingek. Elegáns divatmellények.

50

Egyedüli raktár a birneves Engelhardt-féle Carlsbadi cipőkből.

Pályázati hirdetmény.

A bárándi róm. kath. kántortanítói állásra pályázat hirdettetik:

Javadalmazása: Három szobás lakás, konyha, kamara, udvar, 500 négyszögöl területű házi kert, istálló.

29 kat. hold s 1549 négyszögöl szántóföld.

357 négyszögöl szőlőskerti terület.

Két t-hénre s két sertésre legelő.

A nagyváradai lat. szert. püspökségi uradalmi pénztártól terményváltság címen 200 kor.

10 méter öl tűzifa értékének megváltása fejében 80 kor.

A tűzifa szállításának megváltása fejében 240 kor.

A régi szántóföld megszántásának megváltása címen 90 kor.

A Havas-féle iskolai alapítványból 31 kor. 50 fill.

Alapítványi szent misék után 25 kor. 13 fill.

Az oklevéllel bíró kántortanítók pá-

lyázatukat okmányaikkal felszerelten nagyméltóságu és főtisztelendő dr. Szemcsányi Pál v. b. t. tanácsos, nagyváradai l. sz. megyés püspök urhoz, mint kegyurhoz intézve f. évi augusztus hó 20-ig nagyon tisztelendő Rézmán Márton esperes-plébános ur címére Mező-Peterd (Bihar m.) küldjék.

A kántori próba folyó évi augusztus hó 22-én csütörtökön délelőtt 10 órakor fog Barándon megtartatni; a megjelenők azonban utiköltségre nem számíthatnak.

Rézmán Márton,

m. esperes-plébános.

REGÉNYCSARNOK.

A rejtélyes kerékpár.

— Regény. —

Irta: **Daniel András.**

(Franciából.)

6

Kesergő panaszként, mintegy sirtak ajkain az éneklően kiejtett szótagok. Ezt a kegyetlen gyanúsítást, ezt az örült igazságtalanságot nem tételezte fel róla. Rettenően sujtottak e szavak és nem is álmodta, hogy gyermekkori vőlegénye önmaga sem hisz azokban és csak végtelen kínjában ejti ki azokat. csak azért, hogy Régine annál hevesebben hazudtolja meg őt.

— Hugó... mivel vádol engem?...
Oh! Istenem!... De hát nem találja ki?...
Rettenetes kötelességet teljesíttem csupán...
— Oh!... ha ez igaz lenne? — kiáltott fel Hugó

Régine elhallgatott, mert épen úgy remegett attól, hogy őt felvilágosítsa, minthogy meghagyja szörnyű gyanujában.

— Ha tudnám, hogy ön még szeret, tudnám, miként ragadjam ki ez ember kezei közül.

— Mit meré zel gondolni?...
A fiatal tiszt lenyegető, megmagyarázhatatlan mozdulatot tett. Aztán arcával egészen közel hajolva Réginéhez, megbüvölve őt kétségbeesésével és szerelmével, kérdezte tőle:

— Szeret?...
Hogy elkerülje a feleletet, Régine csudálatos találkozásuknak még eddig még nem fejtett oka után kezdett nagy hévvel kérdezősködni.

— Mindenekelőtt beszélje el Hugó, hogy került ön ide? Tudja ő, hogy ön itt van?

— Kicsoda?

— Malboise márk.

A tiszt kitérő nevetése rosszul esett Réginének, aki folytatá:

— De hát akkor... Ő mindjárt itt lesz. Mi fog majd történni önök között?

— Legyen nyugodt. Idejében el tudok tűnni Hiheti-e, hogy őnt ki akarnám tenni az ő barádjának?

De miután Régine nyugtalanította a veszelty, amiben Hugót hitte, az megnyugtatta őt, hogy a magaslátról beláthatják a park összes utait. Könnyen észreveszik majd, ha a márk a ház felől közelednek feléjük.

— Ő jönni fog — mondta Malboisné.

— Tudja, hol keresse őt?

— Nem.

— Akkor van még időnk.

— De mióta van ebben a parkban? Ki vezette be őnt ide?

— A véletlen.

— Hogyan?

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG.

Értéktőzsde.

Budapest, aug. 7.

Osztrák hitelrészvény	—	—	651.50
Magyar hitelrészvény	—	—	750.25
Lezámitoló bank	—	—	492.—
Rimamurányi	—	—	54.25
Osztrák-m. államvasuti részvény	—	—	660.25
Közuti vasut	—	—	542.75
Városi villamos vasut	—	—	287.—

A gabonatőzsde határideje

Budapest, aug. 7.

Buza okt.	50 kilogrammonként	10.06
Rozs okt.	—	9.10
Zab okt. re	—	8.10
Tengeri májusra	—	6.15
Tengeri jul.	—	8.31

Hivatalos árfolyamok.

budapesti áru- és értéktőzsde 1907 aug. 7-én	
Magyar aranyjárdék 4%	111.20
Magyar koronajárdék 4%	93.20
Magyar keleti vasuti államkötvény 4%	82.30
Magyar földtehermentesítési kötvény 4%	93.—
Horvát-szlavon földtehermentesítési kötvény	95.50
Magyar nyerevény sorsjegy-kölcsön	189.—
Tisza szab. és szegedi sorsjegy-kölcsön	144.—
Osztrák járadék papirban	97.25
Osztrák járadék ezüstben	98.25
Osztrák járadék aranybau	116.—
Osztrák korona járadék	97.25
1860. oszt. államsorsjegyek	150.—
Osztrák-magyar bankrészvény	18.15
Magyar hitelbank részvény	750.25
Osztrák hitelbank intézeti részvény	652.—
Osztrák-magyar államvasuti részvény	660.—
20 frankos frankos (Napolondor)	19.12
Német birodalmi márka	117.77
London vista	240.67
Páris vista a	95.20

A szerkesztésért felelős

Dr. VUCSKICS GYULA.

1315 vh. 1907. számhoz.

Árverési hirdetmény.

Alulírott kiküldött bírósági végrehajtó ezennel közhírré teszi, Nagyvárad városi kir. járásbíróságának 1907. évi 319/8 számú végzésével Klein Simon felperes részére Steiner M. Albert alperes ellen 1868 kor. 70 fill. követelés és jár. erejéig elrendelt kielégítési végrehajtás folytán alperestől lefoglalt és 2262 koronára becsült ingóságokra a Nagyvárad városi kir. járásbíróság fenti számú végzése folytán az árverés elrendeltetik, annak a felülfoglaltatók követelése erejéig s amennyiben azok törvényes zálogjogot nyertek volna, alperes lakásán, Nagyváradon, Pável-utca 27. sz. házában leendő megtartására határidőül 1907. év augusztus hó 8. napján délután 3 órája tüzetik ki, mikor a bíróság lefoglalt butorok s egyéb ingóságok a legtöbbet ígérőnek készpénzfizetés mellett, szükség esetén becsáron alul is elfognak adni.

Felhivatnak mindazok, kik az elárverezendő ingóságok vételárából a végrehajtó követelését megelőző kielégítéshez tartanak jogot, amennyiben részökre foglalás korábban eszközöltetett volna és ez a végrehajtási jegyzőkönyvből ki nem tűnik, többségi bejelentéseiket az árverés megkezdéséig alulírott kiküldöttnél vagy írásban beadni vagy pedig szóval bejelenteni tartoznak.

A törvényes határidő hirdetménynek a bíróság tábláján kifüggesztését követő naptól számítatik. Kelt Nagyváradon, 1907. évi július hó 24-ik napján.

Várnai Henrik,
kir. bir. végrehajtó.

MEGJELENT

az első kötet 500 szöveg-
képpel és 60, részben
színes műmelléklettel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

című kötet a magyar közön-
ség minden rétegének érdeklő-
désére számíthat. Nem tudá-
kos szakmunka, hanem élvez-
zetes, könnyed olvasmány.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁ-DÓL,

melyről olvasóinknak már több ízben hírt adtunk, most jelent meg az első kötet. A kötet címe:

A TECHNIKA VIVMÁNYAI

AZ UTOLSÓ SZÁZ ÉVBEN.

SZERKESZTIK: HOLLÓS JÓZSEF ÉS PFEIFER IGNÁC.

Ez a kötet úgy külső megjelenésével, mint tartalmával, stílusának irodalmi, könnyed hangjával egyaránt megfelel mindazoknak a várakozásoknak, melyeket a kiadótársulat a magyar közönségben a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-ról szóló ismertetéseivel felkeltett.

A könyvet szakemberek írták, de oly könnyen érthető hangon, mintha szabad előadást tartanának a társadalom minden köreiből összesereglett hallgatók előtt, kiknek figyelmét lebilincselik tárgyuk érdekességével, előadásuk könnyedségével és a szemléltetés gazdag eszközeivel.

A TECHNIKA VIVMÁNYAI című munka a magyar társadalom minden rétegének szól. A gazdát rávezeti a rendelkezésre álló és még kihasználatlan természeti erők célszerű kihasználására. Szakszerű tájékoztatást nyújt a gazdasági gépekről és külön nagy fejezetben ismerteti a gazdasági termékek ipari feldolgozását.

A magyar kereskedő szeme előtt ennek a könyvnek az olvasása számos iparág kereskedelmi kihatásának perspektíváját nyitja meg, különösen a fiatalabb generációnak meg kell ismerkedni ezzel a munkával, mely megismerteti a bányászat, kohászat, faipar, szövőipar, kémiai nagyipar stb. stb. hatalmas, milliárdnyi értékű vagyont termelő haladásával. A tanügy munkásai a **MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRA**-nak első kötetében

gondolkodásuk és ismereteik gazdagítására kiváló munkát nyerne. A nagyközönség legszélesebb rétegeit, valamint a megfelelő szakmákban működőket pedig közelről érdekli a közlekedés eszközeiről, a hadászati technikáról, az elektromosság-ról, távirás-ról stb. szóló fejezetek.

A legújabb problémák: radioaktivitás, drótnélküli távirás, repülőgép stb. e könyv olvasása után eleven fogalmakká válnak az olvasó előtt.

A „Műveltség Könyvtára“-nak ára kötetenkint.... **24 korona.**

Megrendelhető

havi részletfizetésre is

Sebő Imre

könyv- és papirkereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

A Technika Vivmányai

című kötet fejezetei és a szerzők nevei:

- Energia: Schimanek Emil.
- Bányászat: Litschauer Lajos.
- Kohászat: Gálócsy Árpád.
- A fémek megmunkálása: Kandó Gyula.
- Motorok és emelőgépek: Kármán Tódor.
- A közlekedés eszközei: Gondos Viktor.
- Pósta: H. Hennyey Vilmos.
- A fény a tudomány szolgálatában: Karvázy Zsigmond.
- A sokszorosító ipar: Kún Sámuel.
- A technika a hadviselés szolgálatában: M. Müller Hugó.
- Faipar: Gaul Károly.
- Szövő- és fonóipar: Maly Ferenc.
- Papírgyártás: Jalsoviczky Géza.
- A kémia vivmányai: Pfeifer Ignác.
- Gazdasági gépek: V. Markhó Jenő.
- Gazdasági termékek ipari feldolgozása: Kosutány Tamás.
- Elektromosság: K. Lipthay Károly.
- Telegrafia és telefonía: Hollós József.
- Zárószó: Méray-Horváth Károly.

A MŰVELTSÉG KÖNYVTÁRÁNAK

első sorozata a következő könyvekből fog állani:

- I. A Technika Vivmányai
- II. Az Ember
- III. A Világgyetem
- IV. A Föld
- V. Az Élők Világa
- VI. A Társadalom

A második sorozat, hat kötetben, tartalmazni fogja a történelmi, irodalmi és művészeti ismereteket és az első sorozat teljes befejezése után fog megjelenni.

Bazdasszonynak ajánkozik

sürgösen papi házhoz vagy idősebb urhoz, szerény igényű r. kath. vallású 35 éves magányos nő, rendszerető, takarékos, jól főz.

Cím a kiadóhivatalban.

Az első nagyváradai műbutorgyár

fő üzletét

évi augusztus 1-től

Fő-utca Guttmann-házban

nyitja meg, hol az eddig ismert olcsó saját gyári árban

nagy butorkiállítás

fog a t. vevőközönség rendelkezésére állani. Bárminemű butorokat kezeség mellett saját gyárában készítik. Költségvetésekkel, rajzokkal, készséggel szolgálok díjmentesen.

Büchler Márton

Telefon 626.

152

8221, 8222, 8441/907.

Hirdetmény.

Nagyvárad város összes városrészeire s a hegyre vonatkozó — a kir. pénzügyigazgatóság érvényesítésével ellátott az 1907 évi III. osztályú kereseti adó lajstromok az általános jövedelmi és az országos betegpótlási pótdóra való tekintettel az 1883. évi XLIV. t. cz. 18. §-a értelmében f. évi Aug. 9—16 napjain át nyolcz napi közszemlélésre az I-ső kerület Olaszi városrésze nézve a városi adóhivatal 21-ik, a II-ik kerület Ujváros és Kúlváros városrészeire nézve 15-ik, III-ik kerület Váraja, Velence, Csillagváros és a Hegyre nézve 26-ik számú szobájába azon figyelmeztetéssel tételnek ki, miszerint az érdekelt adókötelesek, a jelzett lajstromokban terhükre előírt általános jövedelmi és országos betegpótlási pótdót ott megtekinthetik s a pótdó elleni netaláni felszólamlásukat azon adózók, az 1883. évi XLIV. t. cz. 16. §-hoz képest, kik ezen adónemmel már az előző évben is megróva voltak, a lajstrom közszemlélre kitételének napját követő 15 nap alatt, azok pedig, kik, ezzel a folyó évben először rovattak meg, ezen adójuknak adókönyv eszkéjükbe történt bejegyzését követő 15 nap alatt — a később benyújtott felelbbezés érdemi tárgyalás alá nem fogván vétetni — a kir. pénzügyigazgatósághoz írásban benyújtják.

Nagyvárad 1907. Aug. 6.

A városi adóhivatal.

Vegyél!

Vegyén

Vegyünk

Moskovits
cipőt.

Kossuth-utca 5.

A jövő tanévre szükséges

tankönyvek

valamint mindennemű tan-
és írószerek a legjutányo-
sabb árban kaphatók a

Szent László-nyomdában,

Nagyvárad,

Szilágyi Dezső-utca 3. sz.

Telefon szám 263.

Telefon szám 263.

Központi Takarékpénztár Nagyváradon.

Alapítke 1,000,000 korona.

Telefon szám 443.

Felhívás!

Az 1907. évi június 2-án tartott rendkívüli közgyűlésünk 5000 drb 200 kor. névértékű új részvény kibocsátása által intézetünk alapítójának két millió koronára leendő felemelését harározta el.

Ezen új 5000 drb részvény átvételére a régi részvényesek elővételi joggal hírnak olytormán, hogy minden régi részvényre egy új részvény a megállapított 212 korona árban részükre tentartatik. E vételárban a kiállítási díj és illeték már bennfoglalatik.

Az új részvények vételára után a folyó 1907. évi július 1-től a befizetés napjáig 6%-os kamat fizetendő, ennek ellenében az új részvények az üzleteredményben 1907. év július 1-től kezdve részesednek. A július 1-ig történő befizetések után a takarékpénztár 5%-os kamatot terít meg.

Ezen közgyűlési határozat folytán felhívjuk t. részvényeseinket, hogy az új részvényekre elővételi jogukat bezárólag f. évi július 15-ig gyakorolni s ugyanakkor a régi részvényeket az elővételi jog gyakorlására vonatkozó lebélyegzés végett pénztárunknál bemutatni sziveskedjenek.

A befizetések 1907. november 1-ig tetszs szerinti részletekben teljesíthetők azonban az elővételi jog gyakorlásánál részvényenkint 52 korona fizetendő.

A befizetésekről ideiglenes igazolványok adatnak ki. Ezen ideiglenes igazolványok névre szóló részvényekre és ezzel kapcsolatosan a 200 K. n. é. részvényeknek 400 K. n. é. részvényekre való kicserélésére vonatkozólag újabb felhívást fogunk annak idején közzétenni.

Az új részvények befizetésére vonatkozólag érvényben maradnak alapsabályaink 10. §-ának a késedelmes befizetőkre vonatkozó intézkedései.

Nagyvárad, 1907. június 3.

Központi Takarékpénztár
Részvénytársaság Igazgatósága.

107